

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Střední průmyslová škola strojnická Olomouc, tř.17. listopadu 49

**Výukový materiál zpracovaný v rámci projektu „Výuka moderně“
Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.5.00/34.0205**

Šablona: III/2 Český jazyk, umění a kultura

Sada: 2

Číslo materiálu v sadě: 8

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

Název: Literatura v období preromantismu

Jméno autora: Mgr. Renata Provázková

Předmět: Český jazyk, umění a kultura

Jazyk: Čeština

Klíčová slova: preromantismus – sentimentallismus, citovost, J.Jack Rousseau, G.E.Lessing, J.W.Goethe, F.Schiller, J.G.Herder, A.Prévost

Cílová skupina: žák 1. ročníku

Stupeň a typ vzdělání: střední odborné

Očekávaný výstup: Vystihne podstatné rysy period české i světové literatury, uvede jejich představitele a charakterizuje a interpretuje jejich přínos pro vývoj literatury a literárního myšlení.

Metodický list/anotace

Prezentace obsahuje základní informace o preromantické literatuře. Žáci se seznámí s nejvýznamnějšími představiteli francouzské a německé literatury a jejich díly. Doprovodný obrazový materiál, úkoly pro žáky během výkladu a testové úlohy na závěr napomohou upevnění učiva.

Datum vytvoření: 4. 3. 2013

Literatura v období preromantismu

- **Preromantismus** = předromantismus
- ✓ umělecký směr, období mezi klasicismem a romantismem v literatuře a malířství
- ✓ od poloviny 18. stol
- ✓ klade důraz na citové a morální hodnoty
- ✓ požaduje návrat k přírodě a k lidové slovesnosti
- ✓ vzorem je prostý venkovský život a nezkažený člověk

- ✓ odmítá řád a příkazy
- ✓ pozornost věnována starým literárním památkám
- ✓ **motivy v dílech**: pochmurná místa – zříceniny hradů, opuštěné hřbitovy, hrobky, jezera, noční scenérie při měsíčním svitu
- ✓ **postavy v dílech**: mnich, poutník
- ✓ autoři děl: vyjadřují kolektivní smýšlení, jsou mluvčími nebo tajemnými proroky, lidovými neznámými pěvci

Preromantická scenérie Fonthill Abbey (z knihy *Delineations of Fonthill Abbey* Johna Ruttera z roku 1823)

Obrázek č. 1

Francie

- **Jean Jack Rousseau** – filozof, spisovatel

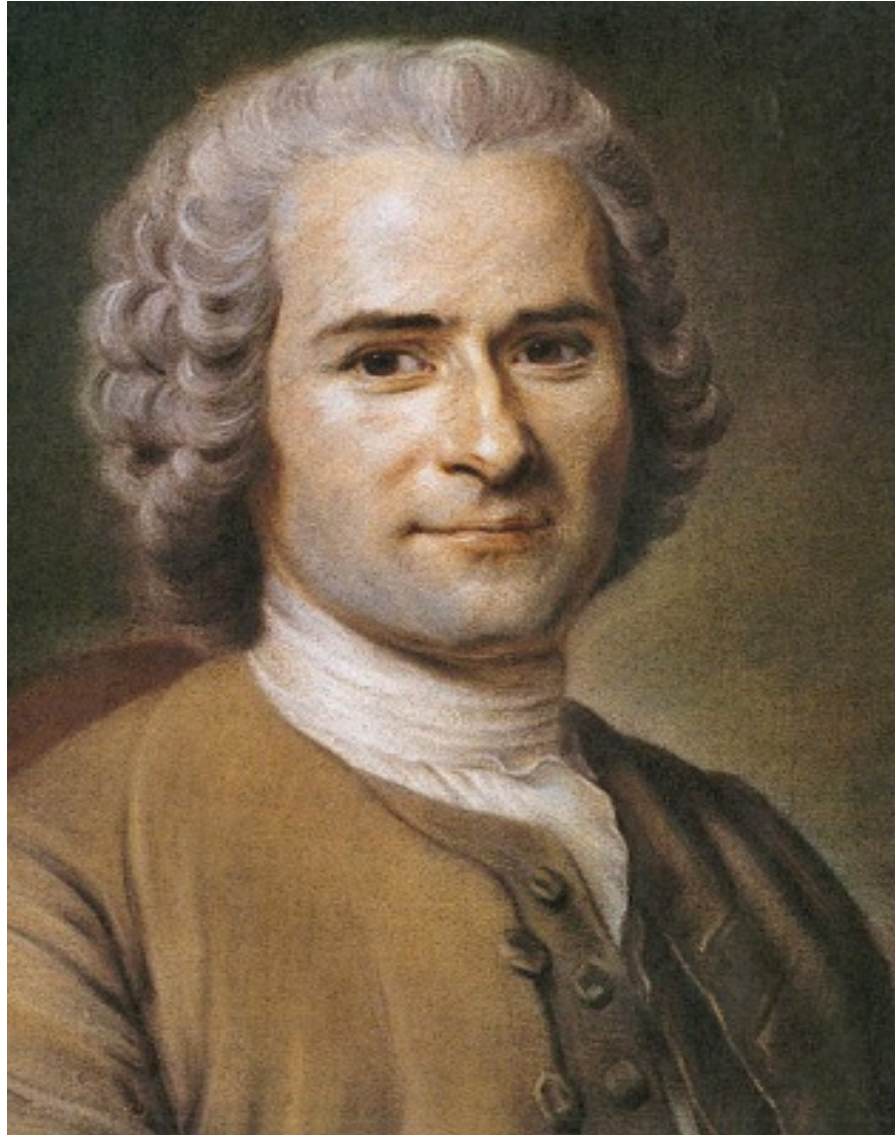
- ✓ požaduje návrat k přírodě

- **Emil**

- pedagogický spis s radami, jak vychovávat
- myšlenka: člověk je od přírody dobrý, zkazí se ale vinou společnosti

- **Nová Heloisa**

- román v dopisech
- příběh romantické lásky

**Jean-Jacques
Rousseau,**
filozof a
spisovatel

Obrázek č. 2

- **Antoine-Francois Prévost**

- **Manon Lescaut**

- autobiografický román o lásce
- protiklad lásky a touhy po penězích
- hl. postavy: rytíř des Grieux (vypravěč),
Manon (jeho milenka)
- přebásnil V. Nezval

Německo

- V 18. stol. začíná nové literární hnutí **Sturm und Drang** (bouře a vzdor)
- ✓ namířeno proti nesvobodě, útlaku a společenské svázanosti
- ✓ vznikají originální svobodná díla, mnohdy pobuřují veřejnost

Představitelé:

- **Johann Wolfgang Goethe**

- ✓ významná osobnost světové literatury
- ✓ vědec, básník, prozaik, dramatik
- ✓ měl vztah k Čechám – jezdil na léčení do Mariánských a Františkových Lázní, Karlových Varů, Teplic

Dílo:

➤ **Utrpení mladého Werthera**

- ✓ román – forma dopisů a deníkových záznamů
- ✓ nešťastná láska mladého muže končí jeho sebevraždou

**Johann
Wolfgang
Goethe,**
portrét z roku
1828

Obrázek č. 3

➤ **Ifigenie na Tauridě**

- ✓ drama – veršovaná tragédie
- ✓ antický námět (vliv cest do Itálie)

➤ **Viléma Meistera léta učednická** – výchovný román

➤ **Faust** – celoživotní dílo

- ✓ dramatická báseň, vrchol tvorby

❖ **Úkol:**

**Na základě předchozích znalostí
převyprávějte pověst o Faustovi**

- ✓ myšlenka díla: Faust se stává představitelem čínského lidstva, smysl života nachází v konání dobra a touze pomáhat lidem, to ho zachraňuje před peklem
- ✓ inspirace pro malíře, spisovatele, hudební skladatele
- Další díla: **Prometheus** (báseň), **Torquatto Tasso** (veršovaná tragédie), **Čarodějův učeň** (balada), **Metamorfóza rostlin** (vědecký spis) aj.

The Tragicall Hystoy of
the Life and Death
of Doctor Faustus.

With new Additions.

Written by *Ch. Mar.*

LONDON,
Printed for *John Wright*, and are to be sold at his shop without
Newgate, at the signe of the Bible. 1620.

Obálka ***The
Tragical History
of Doctor
Faustus*** , vydání
1620

Obrázek č. 4

- **Friedrich Schiller**

- ✓ Goethův přítel

- ✓ básník, dramatik, filozof

- ✓ kritizuje nesvobodu člověka, útlak

Dílo:

- **Loupežníci** – drama o intrikách, pomstě, boji za svobodu

- **Don Carlos** – drama o boji Nizozemců proti španělské nadvládě, touha po nezávislosti a míru

- **Úklady a láska** – tragédii mladých lidí způsobí intriky na knížecím dvoře
- **Nevěsta Messinská** – námět z antické tragédie
- **Marie Stuartovna** – historické drama
- **Vilém Tell** - historický námět
- **Trilogie o Valdštejnovi** – dramatické dílo o slavném vojevůdci, řeší mravní otázku – zradit, nebo se vzdát? (zrada znamená pád)

❖ **Úkol:**

Na základě znalostí z dějepisu a filmových zpracování charakterizujte některé historické postavy Schillerových děl, převyprávějte jejich životní příběh.

Friedrich Schiller (1794)

Obrázek č. 5

Goethe a Schiller (Výmar, Německo)

Obrázek č. 6

Testové úlohy

1. K základním znakům preromantismu nepatří:

- a) rozumová kázeň
- b) požadavek návratu k přírodě
- c) odmítnutí řádu a příkazů

2. Jean Jack Rousseau nenapsal dílo:

- a) Emil
- b) Nová Heloisa
- c) Manon Lescaut

3. Přiřad'te správně charakteristiky jednotlivých žánrů k dílům:

1. autobiografický román o lásce rytíře des Grieux
2. pedagogický spis o výchově
3. román ve formě dopisů a deníkových záznamů
 - a) Emil – J. J. Rousseau
 - b) Manon Lescaut – A. Prévost
 - c) Utrpení mladého Werthera – J.W.Goethe

4. Sturm und Drang vyložíme jako:

- a) nejvýznamnější básnické dílo J.W.Goetha
- b) literární hnutí v Německu v 18. stol.
- c) divadelní hra F.Schillera

5. Výrok *Hlavní hrdina nachází smysl života v konání dobra pro lidstvo* se vztahuje k dílu:

- a) Úklady a láska – F.Schiller
- b) Faust – J. W. Goethe
- c) Don Carlos – F. Schiller

Řešení

1 a

2 c

3 1b, 2a, 3c

4 b

5b

Odkazy:

Použité zdroje: internet

Dostupný pod licencí GNU Free Documentation License na www:

Obrázek č. 1

AUTOR NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 25.11.2012]. Dostupný na WWW:

<[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Fonthill West and South fronts edited.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Fonthill_West_and_South_fronts_edited.jpg)>

Obrázek č. 2

AUTOR NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 25.11.2012]. Dostupný na WWW:

< [http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Jean-Jacques Rousseau %28painted portrait%29.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Jean-Jacques_Rousseau_%28painted_portrait%29.jpg) >

Obrázek č. 3

AUTOR NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 25.11.2012]. Dostupný na WWW:

< [http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Goethe %28Stieler 1828%29.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Goethe_%28Stieler_1828%29.jpg) >

Obrázek č. 4

WRIGHT, Iohn. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 25.11.2012]. Dostupný na WWW:

< <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Faustus-tragedy.gif> >

Obrázek č. 5

SIMANOWIZ, Ludovike. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 25.11.2012]. Dostupný na WWW:

< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Friedrich_schiller.jpg >

Obrázek č. 6

TREPTE, Andreas. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 25.11.2012]. Dostupný na WWW:

< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Goethe_Schiller_Weimar.jpg >